

การสร้างชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะ
และความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

A Construction of Visual Art Activity Package to Develop Art Performance
Ability and Creative Thinking for Prathomsuksa 1 Students

เกศินี กิจนา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อสร้างชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1และ2.เปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะ และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ใช้เวลาในการทดลอง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน10 สัปดาห์ รวมระยะเวลาทั้งหมด 20 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติที (t – test) แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 91.94/ 96.67
2. ความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะหลังการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความคิดสร้างสรรค์หลังการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม/ ความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะ/ ความคิดสร้างสรรค์/นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

Abstract

The purposes of this research were to construct a visual art activity package and compare art performance ability and creative thinking before and after using the package.

The sample consisted of 27 prathomsuksa 1 students in Ban Nongbua School, Trat Primary Education Service Area Office, during the first semester of the 2014 academic year. The instruments were the visual art activity package and the art performance ability and creative thinking test. The statistics used were means, standard deviation and t – test.

The research findings were as follows:

1. It was found that the construction of visual art activity package to develop the art performance ability and creative thinking for prathomsuksa 1 students met the efficiency criteria of 91.94/96.67
2. The art performance ability after using the package to develop art performance ability and creative thinking for prathomsuksa 1 students was statistically significant higher than the pre-test scores at the .05 level.
3. The creative thinking after using the package to develop art performance ability and creative thinking for prathomsuksa 1 students was statistically significant higher than the pre-test scores at the .05 level.

Keywords : ACTIVITIES PACKAGE/ ART PERFORMANCE ABILITY/ CREATIVE THINKING/ PRATHOMSUKSA 1 STUDENTS

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นคุณลักษณะทางความคิดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในคนทุกคน และสามารถส่งเสริมคุณลักษณะนี้ให้สูงขึ้นได้ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มือสละทางความคิด มีความคิดที่ฉีกออกไปจากกรอบ และสามารถหาหนทางในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ (อารี พันธมณี, 2540 หน้า 2) ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาทุกระดับ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ มีสุนทรียภาพ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาชั้นนั้นมีความสำคัญ เพราะผู้เรียนวัยนี้จะได้มีความอยากรู้อยากเห็น และจินตนาการ การนำกิจกรรมศิลปะเข้ามาจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจะทำให้เกิดการพัฒนากิจการด้านความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี เพราะศิลปะเป็นศาสตร์ที่มุ่งเป้าหมายไปที่กระบวนการเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์และการรับรู้เกี่ยวกับความงาม

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะระดับประเทศ ปีการศึกษา 2553 พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.10 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 28.48 และในปีการศึกษา 2554 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.75 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 43.50 เปรียบเทียบกันพบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ สูงขึ้น 5.65 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ สูงขึ้น 15.02 ถึงแม้ว่าจะมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นในปีการศึกษา 2554 แต่ยังไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งเมื่อนำมาแยกเป็นสาระพบว่า ในปีการศึกษา 2554 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระทัศนศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 48.55 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 53.36 ซึ่งชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยที่สูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมีคะแนนเฉลี่ยเกินร้อยละ 50 เพียงแค่ร้อยละ 3.36 (โรงเรียนบ้านหนองบัว, 2555, หน้า 33 – 34)

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้เพิ่มสูงขึ้น โดยการจัดทำชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ขึ้น เพราะชุดกิจกรรมเป็นเทคโนโลยีที่พัฒนาวิธีการเรียนการสอนหลายๆ ระบบโดยนำเอาสื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาของแต่ละกิจกรรมมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะกับเกณฑ์ที่กำหนดก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์กับเกณฑ์ที่กำหนดก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 1 ห้องเรียน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. แบบวัดความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะ
3. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

ดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 7 ชุดกิจกรรม โดยใช้เวลาในการทดลอง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 10 รวมระยะเวลา ทั้งหมด 20 ชั่วโมง โดยในแต่ละชุดกิจกรรมจะประกอบด้วย ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ และอุปกรณ์ จำนวนชั่วโมง การวัดและประเมินผล รวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงผลในตารางที่ 1 ดังนี้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
ชุดที่ 1 เริ่มเรียนทัศนศิลป์				
1.1 การสร้างภาพจากจุด	10	262	9.704	97.04
ชุดที่ 2 ความรู้สึกของฉันทน์				
2.1 ครอบครัวของฉันทน์				
2.2 ตัวฉันทน์และเพื่อน	20	500	18.519	92.60
ชุดที่ 3 สนุกกับสีเทียน				
3.1 ดอกไม้บนกระดาดขทราย				
3.2 การโยงสี	30	728	26.963	89.88
3.3 การต่อเติมวงกลมให้เป็นรูปใหม่				
ชุดที่ 4 ฝนสีไม่ให้อุณหภูมิ				
4.1 การวาดภาพจากนิทาน	10	234	8.667	86.67
ชุดที่ 5 เล่นสีน้ำกันดีกว่า				
5.1 แม่สี 3 สี				
5.2 การเขียนภาพสีน้ำกับสีเทียน	20	498	18.444	92.22
ชุดที่ 6 สีโปสเตอร์ไม่ยากอย่างที่คิด				
6.1 การทดลองสี (การหยด, การพับ, การเป่า)	10	261	9.667	96.67
ชุดที่ 7 ทัศนศิลป์รอบตัว				
7.1 การปั้นวัฒนธรรม/ ประเพณีไทย	10	239	8.852	88.52
รวม				$E_1 = 91.94$

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สูตร E_1 พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมเป็น 91.94

การทดลอง	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
หลังการทดลอง	10	261	9.667	96.67
รวม				$E_2 = 96.67$

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สูตร E_2 พบว่า การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สูตร E_2 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมเป็น 96.67

การทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}_1$	SD_1	t	p
ก่อนทดลอง	27	10	6.81	0.396	- 17.841	.000
หลังทดลอง	27	10	9.11	0.320		

* $p < .05$

ตารางที่ 3 แสดงคะแนนแบบวัดความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า คะแนนแบบทดสอบในการปฏิบัติงานศิลปะหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความคิดสร้างสรรค์	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
	$\bar{x}_2$	SD ₂	$\bar{x}_2$	SD ₂		
1. ความคิดริเริ่ม (Originality)	32.41	1.394	43.96	1.160	- 53.568	.000
2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)	25.96	1.315	34.78	1.013	- 33.005	.000
3. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)	7.41	0.888	13.52	0.700	- 27.500	.000
รวม	65.78	3.597	92.26	2.873	- 48.063	.000

* $p < .05$

ตารางที่ 4 แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลและอภิปราย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัว อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 27 คน สรุปผลได้ดังนี้

1. การสร้างชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 พบว่า ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 91.94/96.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะหลังการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์หลังการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยการสร้างและหาประสิทธิภาพการใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 1 คือเพื่อสร้างชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 อันเนื่องมาจากการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบยึดทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของจุงส์ (Jungs, 1963 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2543) ได้อธิบายถึงวิธีการสร้างความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยเขาเสนอวิธีการคิดสร้างสรรค์ไว้ 5 ขั้นตอน และเรียกขั้นเหล่านี้ว่า “ห้าขั้นแห่งการสร้างความคิด” ดังนี้

ขั้นที่ 1 คือรวบรวมข้อมูล หมายถึง การใช้ใจคิดรวบรวมวัตถุดิบต่างๆ คิดถึงข้อมูลต่างๆ ทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง เช่น การโฆษณาหรือจะเขียนรูป เป็นต้น เราก็คิดถึงภาพที่เราจะทำมา เช่น สี เส้นสี

การวาดรูป ที่เขาทำกันมา พยายามใช้ความคิดกับสิ่งต่างๆ เหล่านั้น อย่างกระตือรือร้นให้มันล้นไหลเข้ามาสู่ใจหรือสมองของเรา

ขั้นที่ 2 กระบวนการใช้วัตถุดิบ หมายถึง การคิดถึง ข้อมูลต่างๆ ที่ได้รวบรวมอยู่ในใจครั้งแล้วครั้งเล่า ว่าการทำอย่างนี้ จะเป็นที่น่าสนใจและได้ประโยชน์ไหม แล้วนำมาเปรียบเทียบกับความคิดอันอื่นที่เรารวบรวมอยู่ในใจ หากสมองเหนื่อยก็จะหยุดพักไว้ก่อน

ขั้นที่ 3 ทำใจให้ว่าง หมายถึง การหยุดคิดแล้วทำจิตใจให้ว่าง ลืมปัญหาต่างๆ ในขั้นที่สอง แล้วหันเหความสนใจไปยังสิ่งอื่นๆ อีก ปลอ่ยให้จิตใจสำนึกของกลไกความคิดทำงานของมันต่อไป

ขั้นที่ 4 ยูริกา หมายถึง ขั้นเกิดความคิดแวบเข้ามา บางครั้งความคิดอาจล้นไหลเข้ามาโดยไม่คาดฝัน อาจเป็นเวลาไหนก็ได้ แต่ส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในตอนเราครึ่งหลับครึ่งตื่นในตอนเช้า และเขาเรียกขั้นนี้ว่า “ยูริกา” ซึ่งแปลว่า “ข้าพเจ้าได้พบแล้ว” หรือ “ได้ตัวแล้ว” ซึ่งเป็นคำกล่าวของอาร์คิมิดีส กล่าวในขณะที่เขาได้พบวิธีนำน้ำหนักของวัตถุเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของทองคำ

ขั้นที่ 5 วิพากษ์วิจารณ์ หมายถึง เป็นขั้นที่ต้องใช้เวลา วิพากษ์วิจารณ์อย่างจริงจัง ต่อความคิดใหม่ที่คิดได้ แล้วพยายามจัดความคตินั้นให้เห็นรูปร่าง เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์หรือให้มันทำงานได้ เขาเสนอแนะว่า ช่วงตอนนี้เป็นโอกาสดีที่ใครช่วยวิพากษ์วิจารณ์ เพราะบางทีคำพูดสักเพียงประโยคเดียว อาจทำให้ความคิดใหม่ที่คตินั้นยิ่งดีขึ้น

ผลของการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสุภาวดี เพชรขึ้นสกุล (2547) ได้ศึกษาผลการเรียนจากการใช้กิจกรรมเกมดนตรีและนิทาน ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านดอนตำลึง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนกับเพศมีปฏิสัมพันธ์ร่วมต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยนักเรียนชายที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเกม ดนตรี และนิทาน กับการเรียนตามปกติ มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนหญิงที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเกม ดนตรี และนิทาน กับการเรียนตามปกติมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงที่เรียน โดยใช้กิจกรรมเกม ดนตรี และนิทาน มีค่าคะแนนสูงกว่านักเรียนหญิงที่เรียนตามปกติ สำหรับนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเกม ดนตรี และนิทาน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเกม ดนตรี และนิทานมีค่าคะแนนสูงกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่เรียนตามปกติ มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการ

ปฏิบัติงานศิลปะสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เน้นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะ ดังที่ไดสัน (Dyson, 1982 cited in Gasscard, 1997, p. 41 – 42) ได้มีการวิเคราะห์ที่แสดงให้เห็นกระบวนการ วิธีการวาดรูป ขึ้นอยู่กับแรงกระตุ้นในการวาด เช่นเดียวกับแรงกระตุ้นในการพูด ความต่อเนื่องกันในระหว่างการขีดเขียน การเขียน การวาดภาพ เป็นผลให้การเขียนขีดเขียนเขียนขึ้นจากแบบฝึกหัดนั้นเป็นเครื่องมือ นำไปสู่การเรียนรู้ ในรูปแบบการเขียนเส้นที่เป็นลักษณะเฉพาะ ในตัวของเด็กเอง ซึ่งสอดคล้องกับศิริรักษ์ พันธุ์เวียง (2548) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด พหุสัมผัส เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการวาดภาพพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดพหุสัมผัสเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการวาดภาพพระบายสี มีความคิดสร้างสรรค์ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เน้นกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยชุดกิจกรรมทั้งหมด 7 ชุดกิจกรรม ได้แก่ชุดกิจกรรมที่ 1 เริ่มเรียนทัศนศิลป์ ชุดกิจกรรมที่ 2 ความรู้สึกของฉัน ชุดกิจกรรมที่ 3 สนุกกับสีเทียน ชุดกิจกรรมที่ 4 ฝนสีไม่ให้สนุก ชุดกิจกรรมที่ 5 เล่นสีน้ำกันดีกว่าชุดกิจกรรมที่ 6 สีโปสเตอร์ไม่ยากอย่างที่คิด ชุดกิจกรรมที่ 7 ทัศนศิลป์รอบตัว ซึ่งเป็นไปตามหลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ คือ 1. ส่งเสริมให้เด็กถามและให้ความสนใจต่อคำถามที่แปลกๆ ของเด็ก 2. ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลกๆ ของเด็ก ด้วยใจเป็นกลาง 3. กระตือรือร้นต่อคำถามที่แปลกๆ ของเด็ก ด้วยการตอบอย่างมีชีวิตชีวาหรือชี้แนะให้เด็กหาคำตอบจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง 4. แสดงให้เด็กเห็นว่าความคิดของเด็กนั้นมีคุณค่าและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ 5. กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง 6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นคว้าอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ 7. พิจารณาลึกว่าพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ในเด็กจะต้องใช้เวลาพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป 8. ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการของตนเอง และยกย่องชมเชย

เมื่อเด็กมีจินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า ดังทฤษฎีของทฤษฎีองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด (Guilford, 1967, p. 62) ซึ่งเชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้อย่างซับซ้อนกว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าความคิดนอกเนกนัย ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว และความคิดละเอียดลออ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆ เช่น วรวิทย์ สงคำ (2547) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมวาดภาพระบายสีที่ส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านคูหาสวรรค์ เทศบาล 1 สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกจากชุดกิจกรรมวาดภาพระบายสีมีผลสัมฤทธิ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ควรนำชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนอื่นๆ
2. ครูจะต้องเตรียมตัวให้พร้อม โดยการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมให้เข้าใจอย่างชัดเจน เตรียมสื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้พร้อม
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามชุดกิจกรรมนี้ ครูต้องจัดกิจกรรมให้ครบตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้กิจกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
4. ก่อนให้นักเรียนทำกิจกรรมในชุดกิจกรรมนี้ ครูต้องอธิบายหรือชี้แจงวิธีการปฏิบัติกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจตรงกัน จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการทดลองใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-3
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นและสร้างความสนใจต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้มากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

4. ควรดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เอกสารอ้างอิง

- โรงเรียนบ้านหนองบัว. 2555. แนวดำเนินการยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2555. トラด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.
- วรวิทย์ สงคำ. 2547. การจัดกิจกรรมวาดภาพระบายสี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลบ้านคูหาสวรรค์ เทศบาล 1 สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองพัทลุง. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ศิริรักษ์ พันธุ์เวียง. 2548. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิดพุทธสัมพันธ์เพื่อ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการวาดภาพระบายสี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุภาวดี เพชรชื่นสกุล. 2547. ผลการเรียนรู้จากการใช้กิจกรรมเกม ดนตรีและนิทานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อารี พันธุ์มณี. 2540. คิดอย่างสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ต้นอ้อ แกรมมี.
- Daniel, Christine. 2010. Advocating for the Visual Arts in the Era of No Child Left. Reports – Evaluative.
- Guilford, J. P. (1965). Fundamental statistics in psychology and education. New York: McGraw-Hill Book Company.